

De impact van de coronacrisis op het mentale welzijn van werkende Belgen

Tinne Vander Elst & Sofie Vandenbroeck

23 november 2020

KU LEUVEN

Achtergrond & doelstellingen

Maatregelen COVID-19 pandemie

Impact op privé- en werkcontext

- Risico op besmetting
- Beperken sociale contacten en fysieke distantie
- Verlies sociaal vangnet
- Verplicht telewerk, vaak in combinatie met opvang voor kinderen
- Deeltijdse of volledige technische werkloosheid
- ...

Onderzoeksvragen

1. Wat is de impact van de COVID-19-crisis en de preventieve maatregelen op het psychosociaal welzijn van werkende Belgen?
2. Wat is de impact van de COVID-19-crisis en de preventieve maatregelen op psychologische ervaringen?
3. Kunnen hulpbronnen van werkgevers, leidinggevenden en werknemers de impact op het psychosociaal welzijn temperen?

**CORONACRISIS &
MAATREGELEN**

VERKLARINGEN

Eenzaamheid
Verveling
Financiële middelen
Betekenisvolle activiteiten
Kwalitatieve jobonzekerheid
Kwantitatieve jobonzekerheid
Work-home interference
Home-work interference

WELZIJSINDICATOREN

Algemeen welbevinden
Dagelijks functioneren
Angst en depressieve gevoelens
Verlies van zelfvertrouwen

Emoties
Negatieve emoties
Positieve emoties

Jobtevredenheid

HULPBRONNEN

Organisatie
Veiligheidsklimaat
Familie-ondersteunende organisatiecultuur
Werkplek flexibiliteit
Informatie over coronaprocedures
Sociale steun leidinggevende
Sociale steun collega's

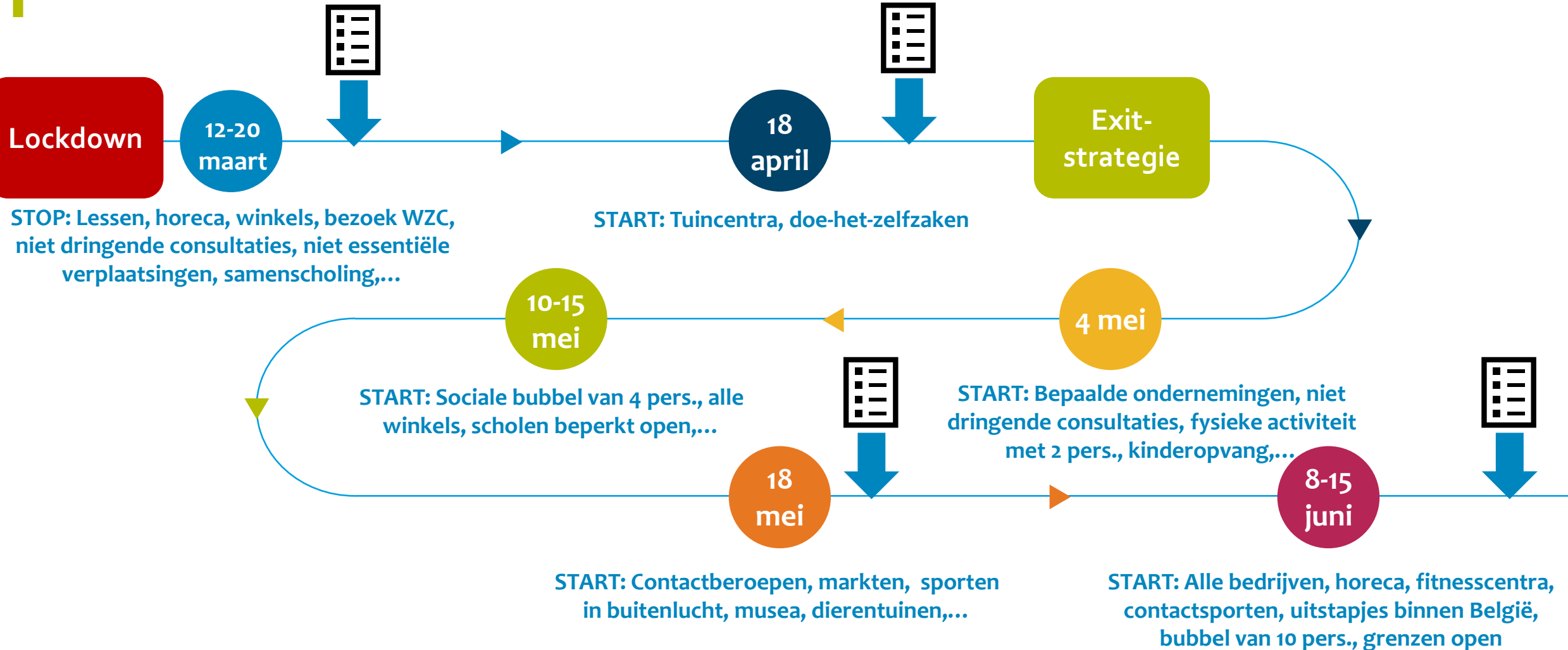
Werknemers
Veerkracht
Gezinssituatie

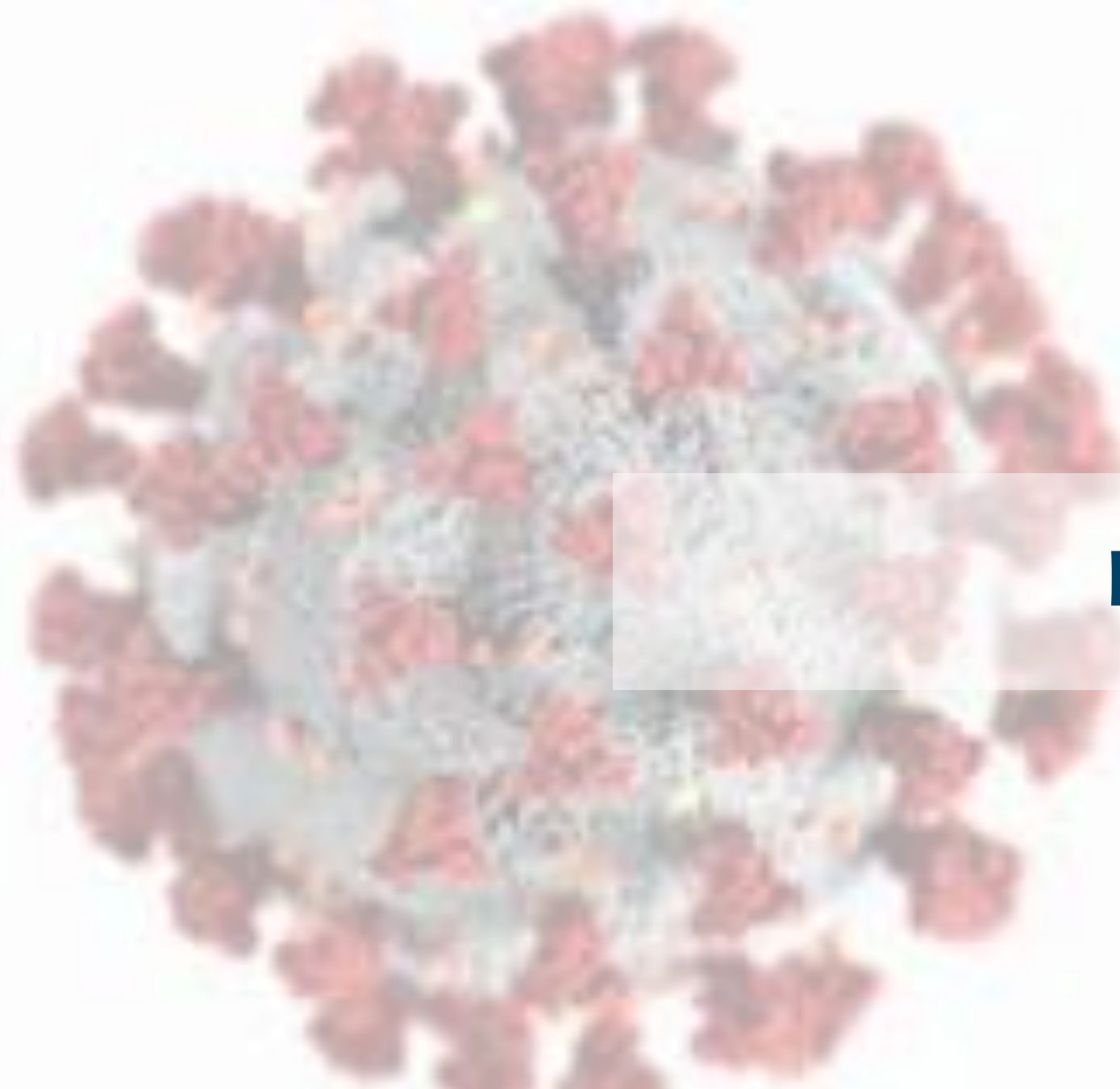
Method

- Design en opzet
 - Prospectieve cohortstudie met 4 maandelijks metingen via elektronische vragenlijst
- Doelgroep
 - Werkende Belgen vanaf 17 jaar
 - Rekrutering via:
 - Onderzoekspanel IDEWE (<https://www.idewe.be/onderzoekspanel>)
 - Verspreiding via social media, website en nieuwsbrief
- Protocol goedgekeurd door Sociaal-Maatschappelijke Ethische Commissie (SMEC) van de KU Leuven

Prospectieve cohortstudie: 4 bevestigingen

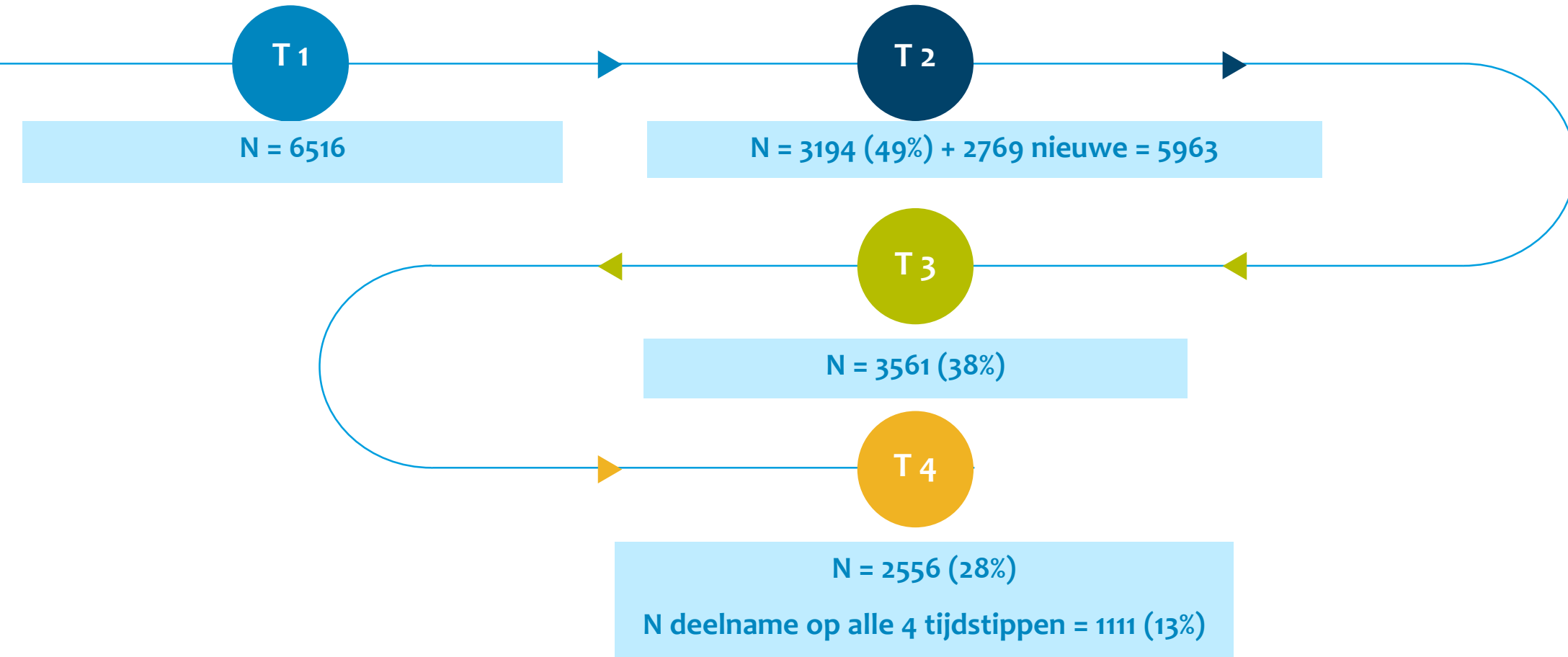

Resultaten

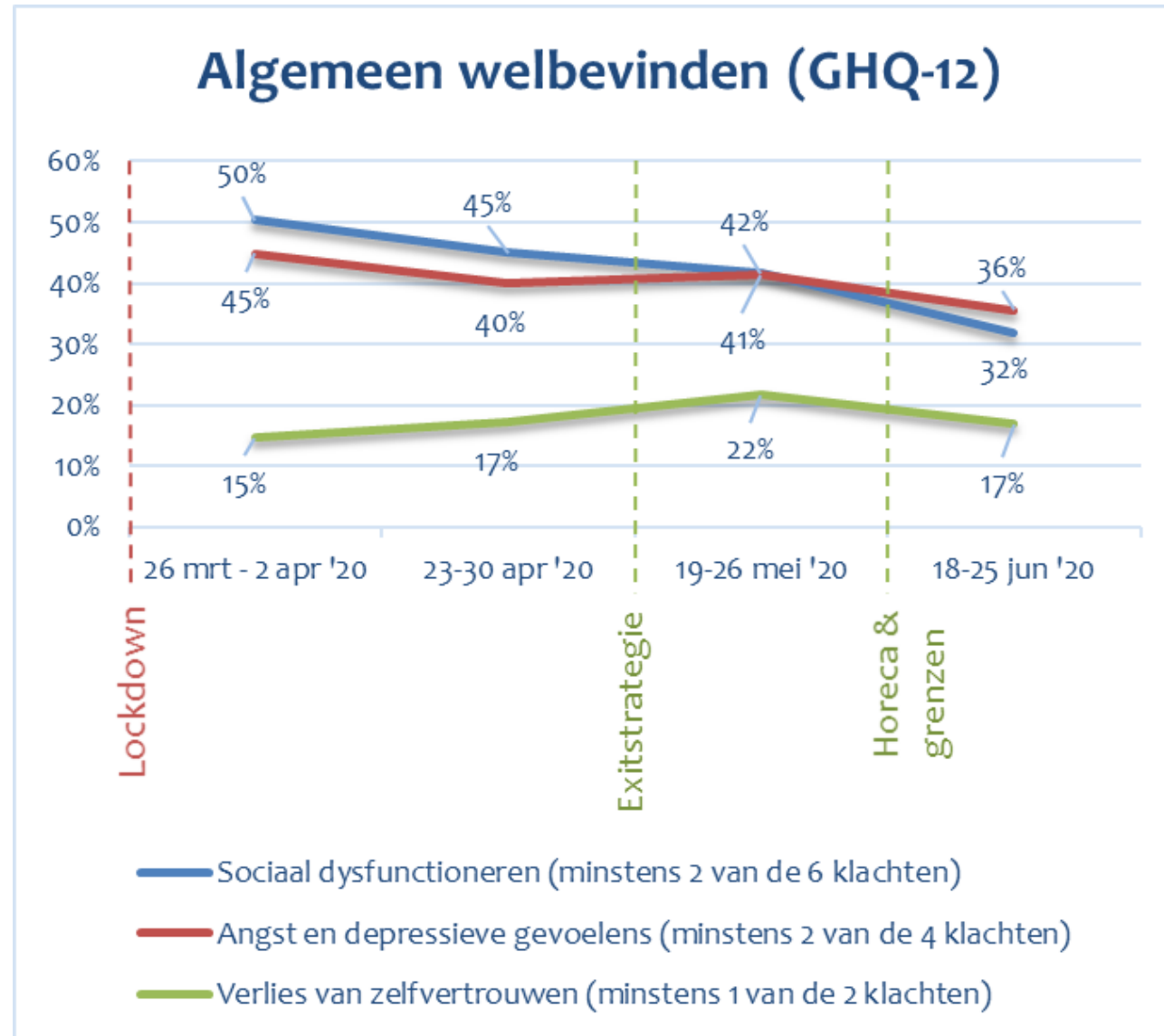
Respons

Na kwaliteitscontrole: heterogene steekproef van 9285 werkende Belgen in studie

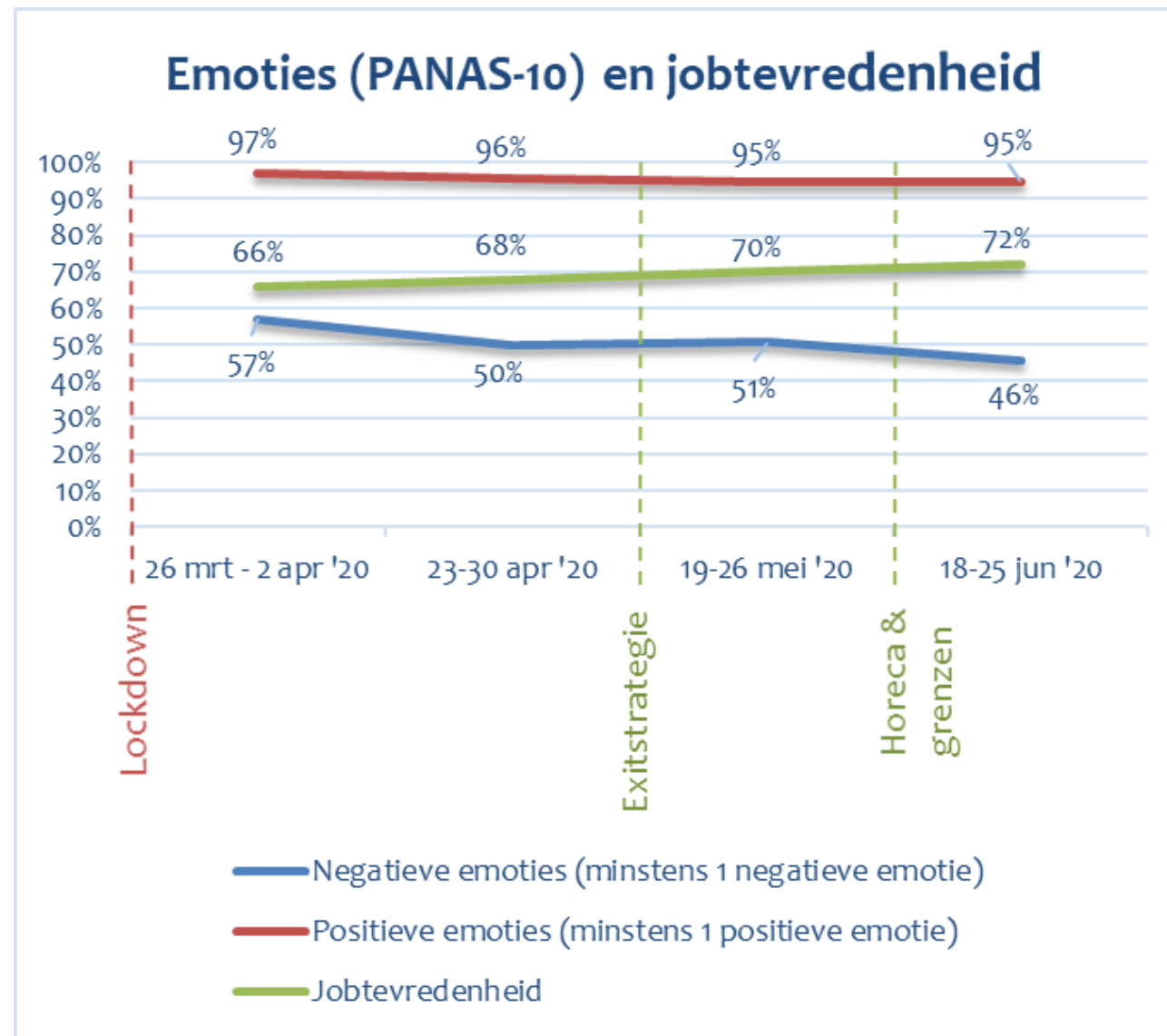
1. Impact van crisis op mentaal welzijn

N = 1111

1. Impact van crisis op mentaal welzijn

N = 1111

Specifieke emoties

Resultaten op T1, N = 6516

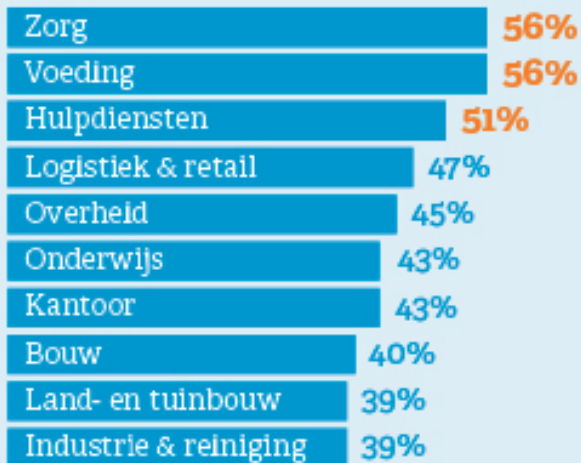

Verschillen tussen sectoren

Resultaten op T1, N = 6516

Angst en depressieve gevoelens

worden het **meest** ervaren in cruciale sectoren
zorg, voeding en hulpdiensten.

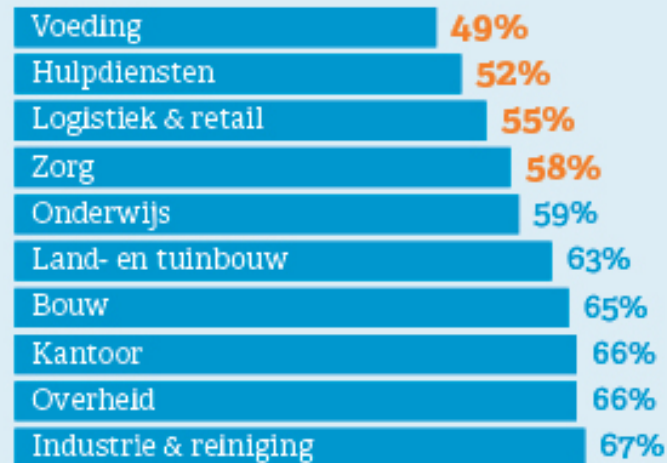

Bron: Vander Elst, Vandebroek, & Godderis (2020).
Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

Jobtevredenheid

In cruciale sectoren

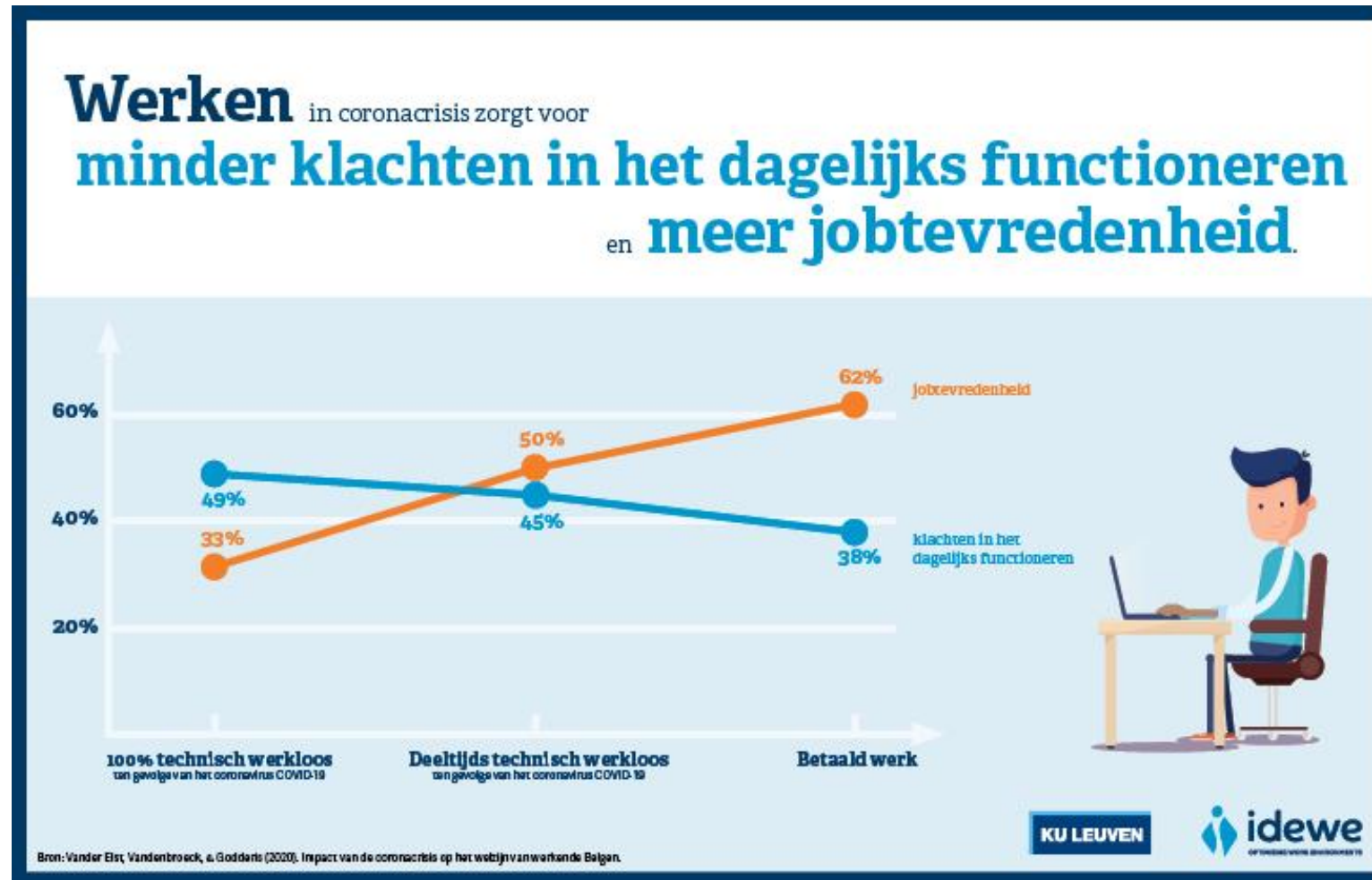
zorg, logistiek & retail, hulpdiensten en voeding
is men het **minst tevreden** met zijn job.

Bron: Vander Elst, Vandebroek, & Godderis (2020).
Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

Verschillen tussen groepen werkenden

Resultaten op T1, N = 6516

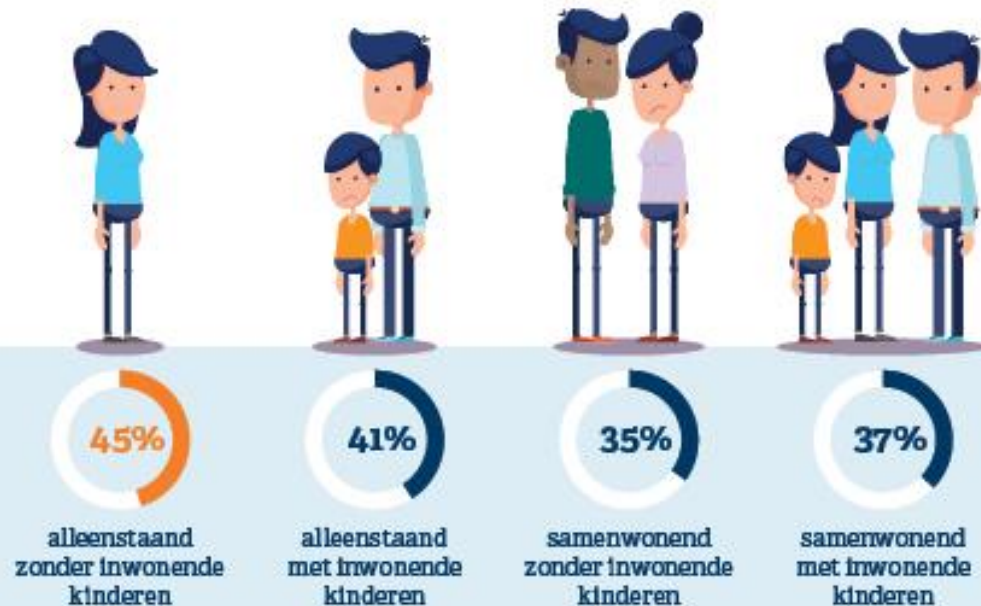

Verschillen volgens gezinssituatie

Resultaten op T1, N = 6516

Klachten in het dagelijks functioneren

Alleenstaanden zonder kinderen scoren het **slechtst** als gepeild wordt naar hun algemene gezondheid de laatste 4 weken.

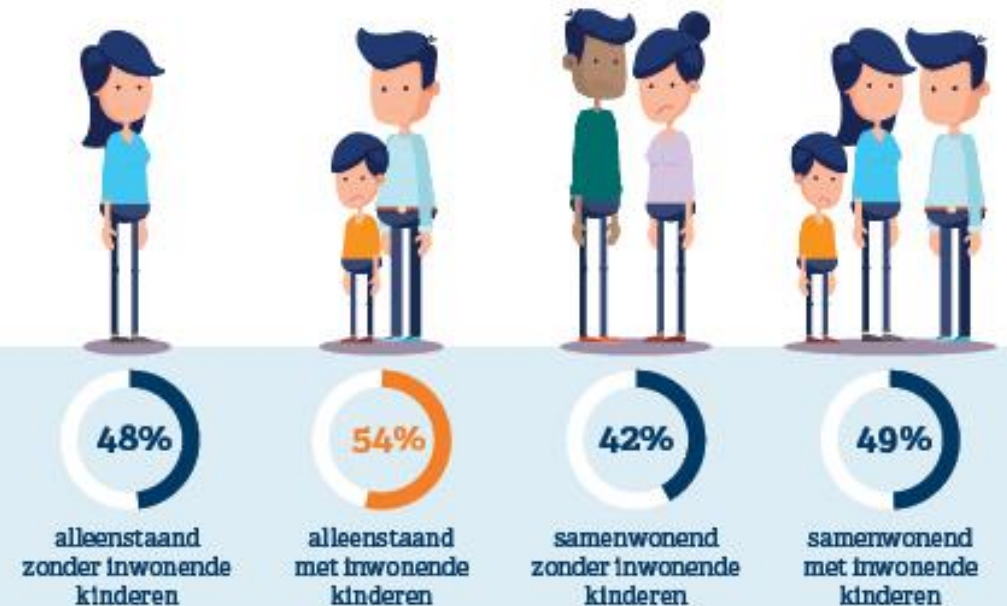

Bron: Vander Elst, Vandenbroeck, & Goddardis (2020).
Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

KU LEUVEN

Angst en depressieve gevoelens

Alleenstaanden met kinderen ervaren de **meeste** angst en depressieve gevoelens

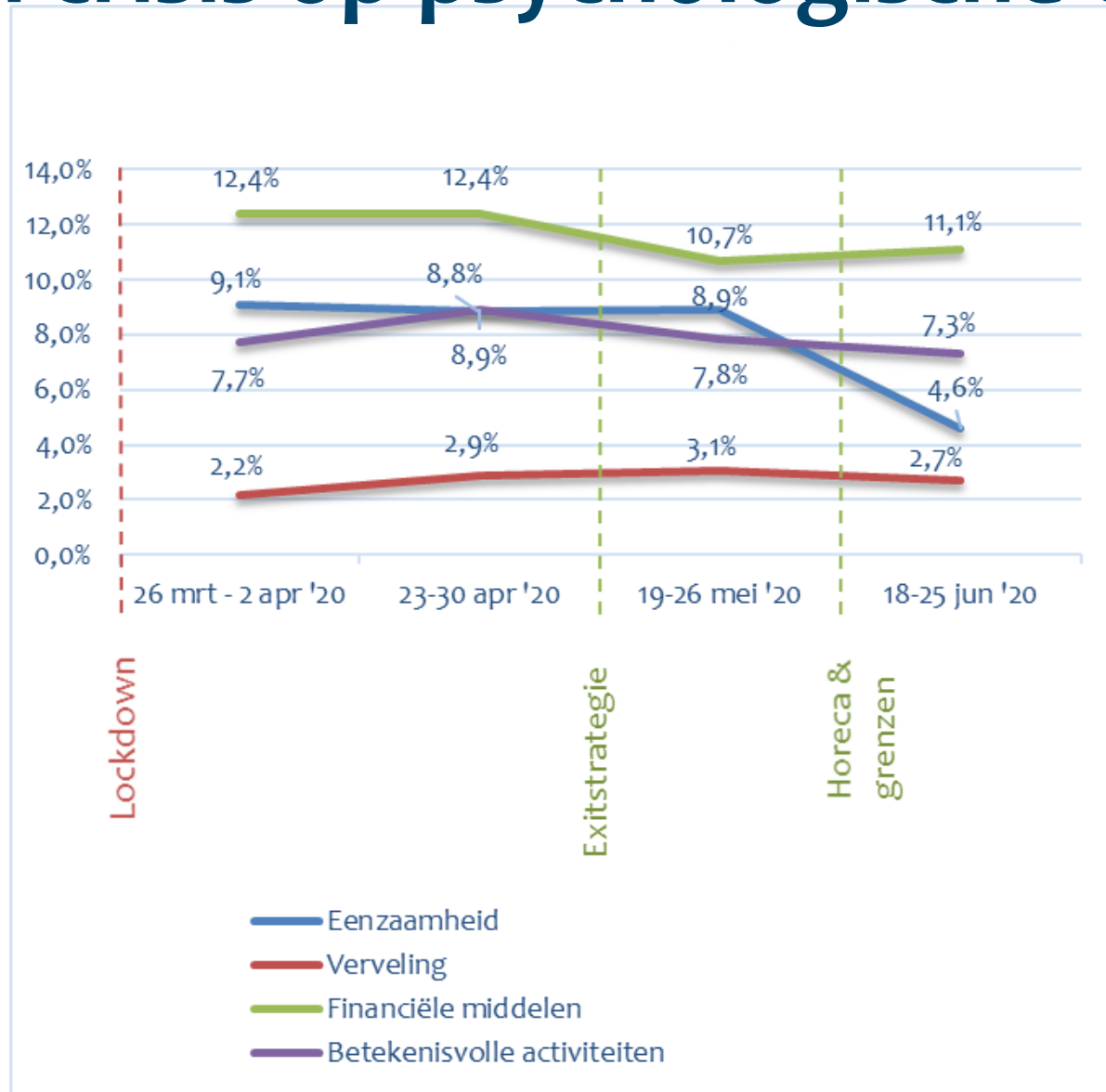

Bron: Vander Elst, Vandenbroeck, & Goddardis (2020).
Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

KU LEUVEN

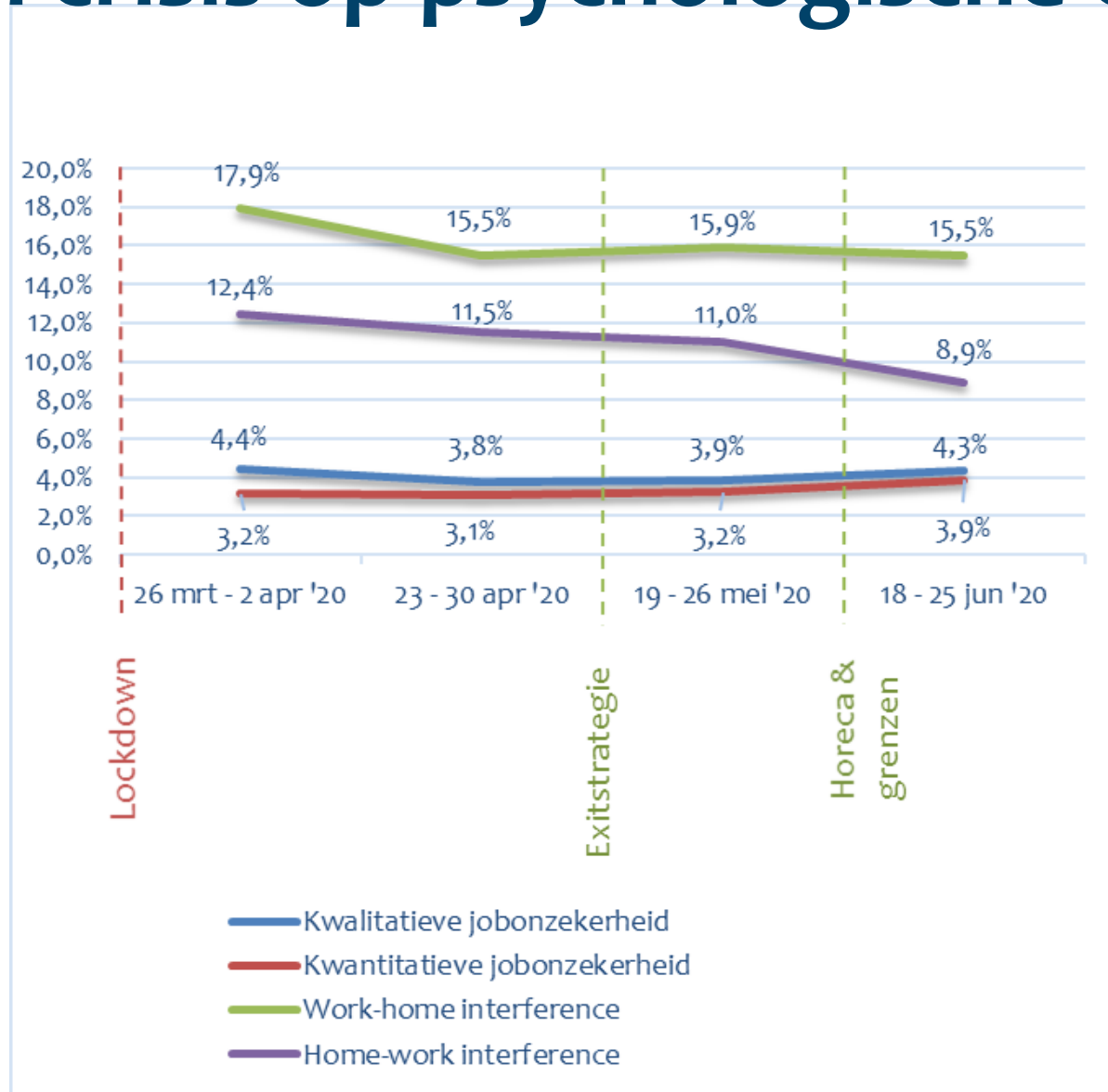
2. Impact van crisis op psychologische ervaringen

N = 1111

2. Impact van crisis op psychologische ervaringen

N = 1111

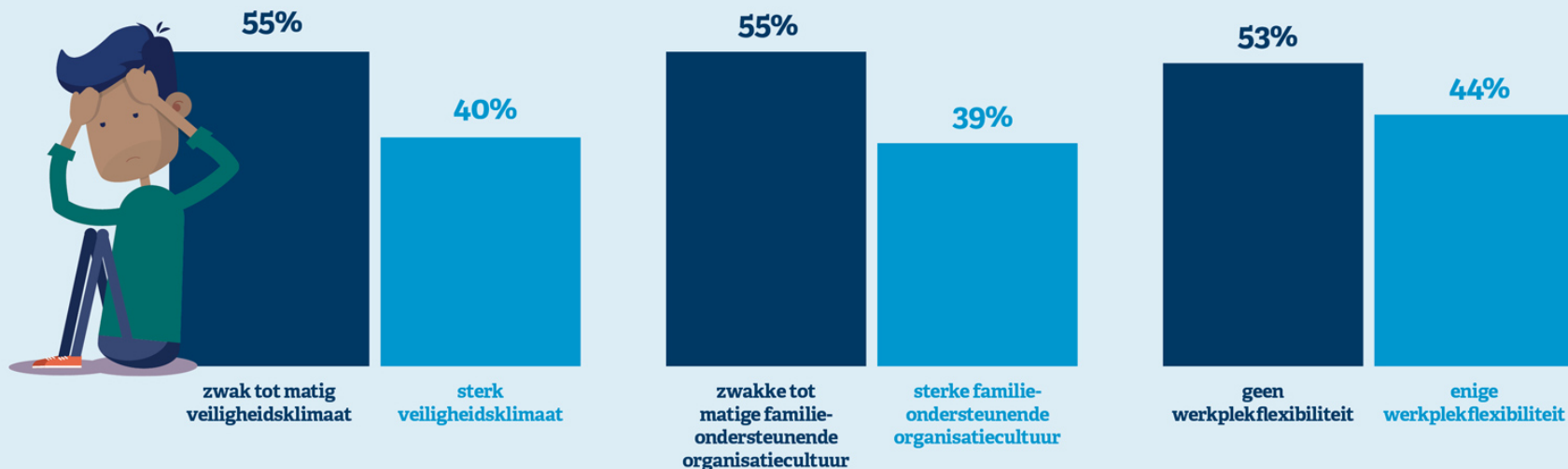
3. Hulpbronnen: Wat kunnen werkgevers doen?

Resultaten op T2, N = 5963

Minder angst en depressieve gevoelens

voor werknemers in organisaties met **veilig klimaat, familieondersteunende cultuur en werkplekflexibiliteit.**

Percentage angst en depressieve gevoelens

Bron: Vander Elst, Vandenbroeck, & Godderis (2020). Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

KU LEUVEN

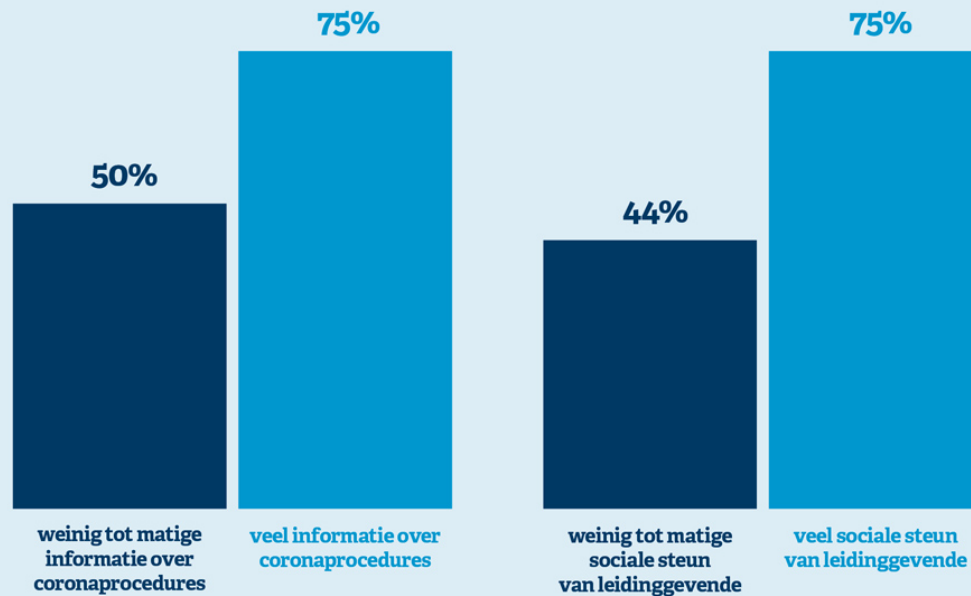
idewe
OPTIMISING WORK ENVIRONMENTS

3. Hulpbronnen: Wat kunnen leidinggevenden doen?

Resultaten op T2, N = 5963

Hogere jobtevredenheid bij het krijgen van
duidelijke informatie & voldoende sociale ondersteuning
van de leidinggevende in coronatijden.

Percentage jobtevredenheid

KU LEUVEN

idewe
OPTIMISING WORK ENVIRONMENTS

Bron: Vander Elst, Vandenbroeck, & Godderis (2020). Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

3. Hulpbronnen: Wat kunnen werknemers zelf doen?

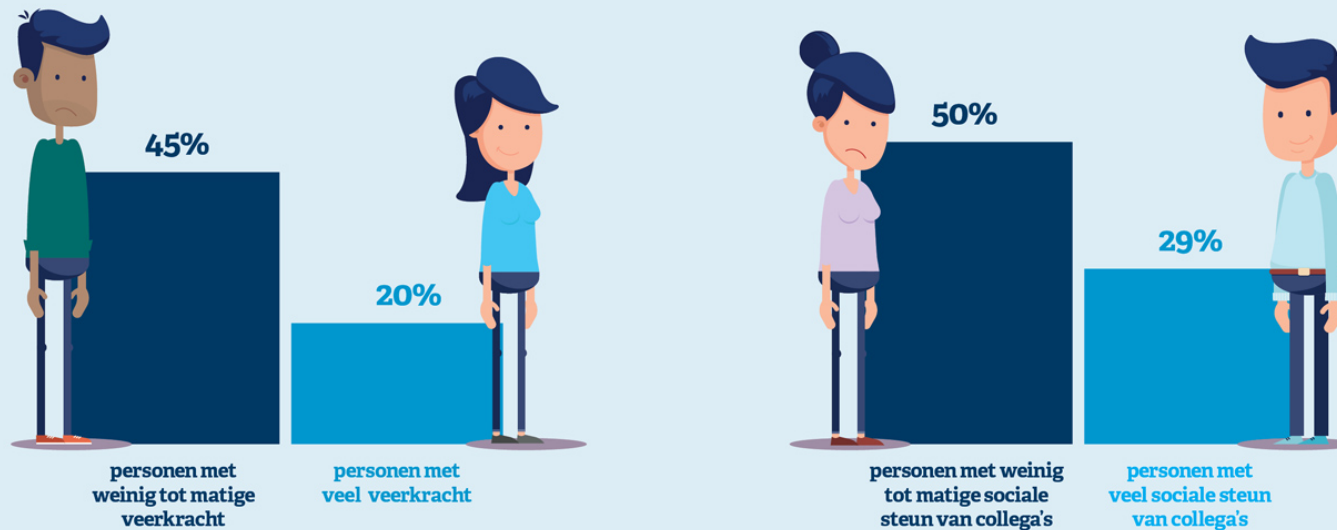
Resultaten op T2, N = 5963

Klachten in het dagelijks functioneren

kun je **terugdringen**

door **sociale steun te vragen & te werken aan veerkracht.**

Percentage klachten in dagelijks functioneren

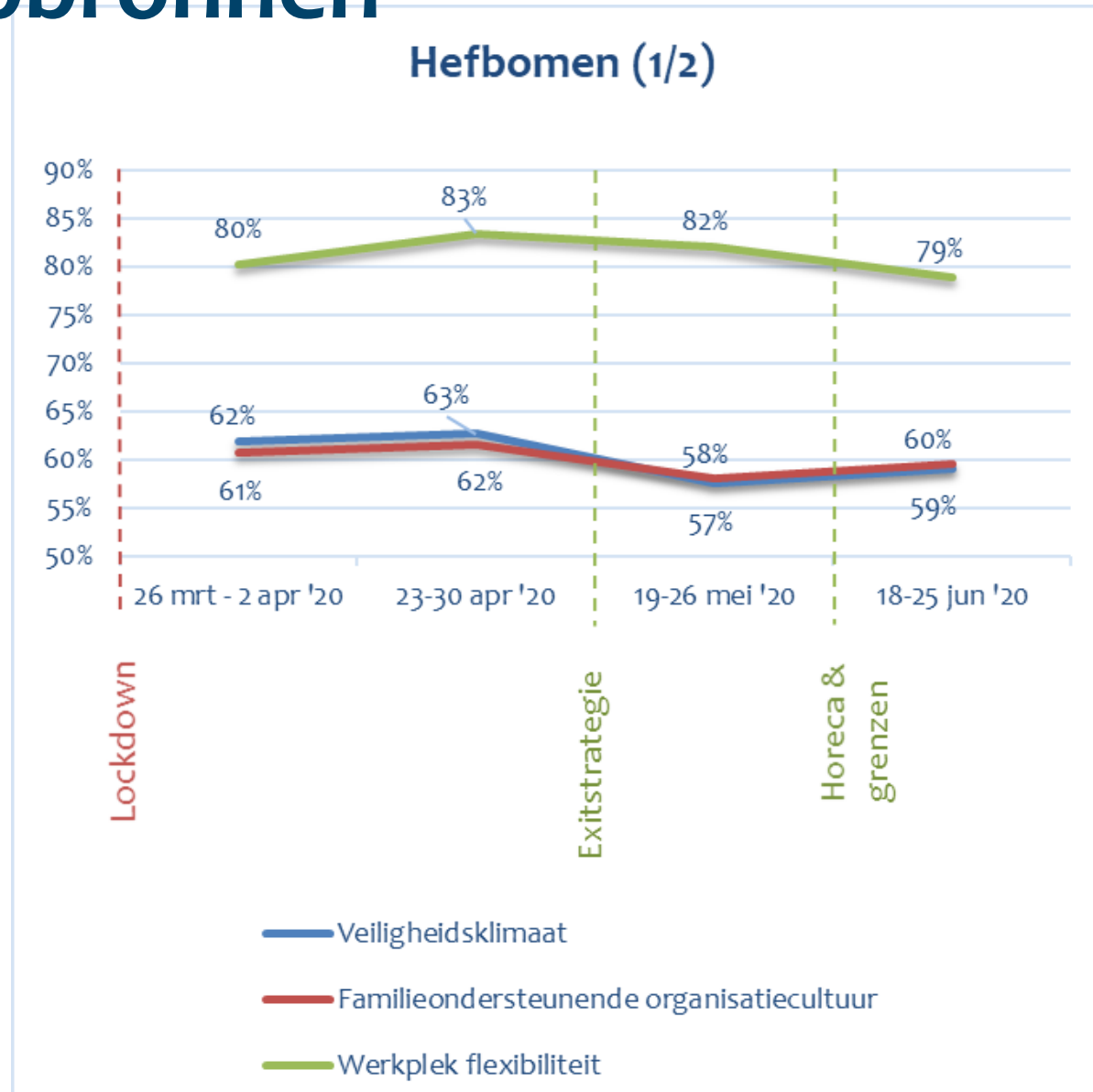
Bron: Vander Elst, Vandenbroeck, & Godderis (2020). Impact van de coronacrisis op het welzijn van werkende Belgen.

KU LEUVEN

idewe
OPTIMISING WORK ENVIRONMENTS

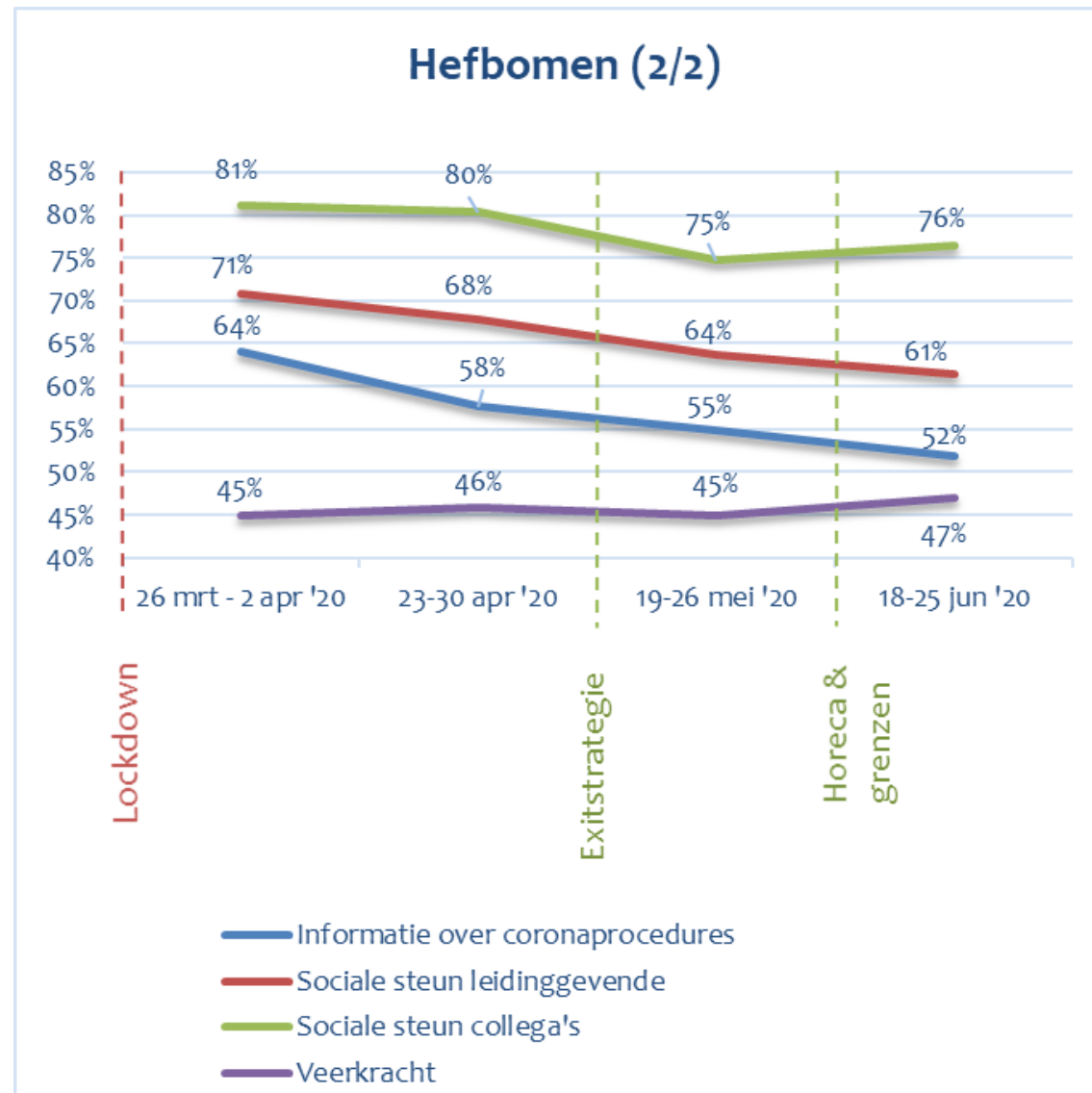
Evolutie hulpbronnen

N = 1111

Evolutie hulpbronnen

N = 1111

Studie in de media

- <https://www.idewe.be/-/eerste-resultaten-coronastudie>
- <https://www.idewe.be/-/2-op-3-werknemers-heeft-het-gevoel-dat-zijn-gezondheid-op-de-eerste-plaats-komt>

Lockdown maakt 1 op 2 bang of depressief

Deze bizarre tijd zorgt ervoor dat u minder goed in uw vel zit? U bent niet alleen. Een op de twee Belgische werknemers (48%) kampt met meer angst en depressieve gevoelens.

Hoe voelt de Belgische werknemer zich? Om daarop te kunnen antwoorden, bevroegen de KU Leuven en IDEWE, de grootste externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, ruim 6.500 werknemers. 48% van hen zei na vier weken coronamaatregelen meer angstig te zijn en minder goed in z'n vel te zitten. In de zorg- en de voedingssector kampt liefst 56% met depressieve gevoelens en angst. «Het personeel in de zorg en voeding trok al meermaals aan de alarmbel: niet alleen door de hoge werkdruk en de erg moeilijke werk-

Ondanks de hoge werkdruk en de moeilijker omstandigheden, blijkt al dan niet kunnen werken een cruciale factor in hoe we ons voelen. Hoe minder werk, hoe meer klachten

PROFESSOR LODE GODDERIS

De remedie voor een betere mentale gezondheid in deze bizarre tijd? Werk. «Ondanks de hoge werkdruk en de moeilijker werkomstandigheden, blijkt

omstandigheden, maar ook uit angst om zelf ziek te worden en anderen te besmetten», zegt professor Arbeidsgeneeskunde dr. Lode Godderis, die het onderzoek voerde.

Slaaptkort

Maar niet alleen in de sectoren van de essentiële beroepen hebben werknemers het moeilijk, zo blijkt uit het onderzoek. Ook elders leeft de schrik voor het virus én de vele onzekerheden voor het virus én de vele onzekerheden die deze nieuwe situatie met zich meebrengt. Algemeen zegt de helft (52%) 'gespannen' te zijn en 38% is 'bang'. «Telewerken dient vaak gecombineerd met de opvang en begeleiding bij het schoolwerk van de kinderen. Maar dit lukt nu even niet allemaal perfect. Gevolg: stress en frustraties», aldus de

naarmate men minder aan de slag is. » Zo verklaart 45% van de deeltijds technisch werklozen slechter te functioneren in het dagelijkse leven. Bij wie volledig technisch werkloos is, is dit bijna de helft (49%). Van wie daarentegen nog volwaardig aan de slag is, ervaart 'slechts' 38% klachten.

Een groot deel van de beroepsbevolking heeft een groot bang om op het werk met het virus geconfronteerd te worden. «Daarom is het nu al belangrijk voor ondernemingen om in gesprek te gaan met hun werknemers over hoe ze de, eventueel met telewerk gecombineerde, terugkeer naar het werk veilig willen aanpakken. Nodig hen uit om hierover mee na te denken en oplossingen te zoeken. Dat denken meer inspraak, waardoor de

prof, die zowel verbonden is aan IDEWE als aan de KU Leuven. «Het is ook algemeen bekend: hoe langer men van het werk afwezig is, hoe groter de angst wordt om terug te keren. We zijn onder-tussen gewend aan de lockdown en het thuiswerken. Opnieuw naar het werk moeten, verstoort dat evenwicht. Angst voor het onbekende: hoe gaat het daar voor het onbekende: hoe gaat het daar voor het besmettelijke virus bij en voor het mogelijk ook enige onzekerheid over de thuissituatie: wat met de kinderen als ik weer aan het werk moet? » 53% voelt zich onder druk staan, 41% kampt met slaaptkort en 40% heeft een ongelukkig neerslachtig gevoel. Al zijn er wel verschillen. De bouw, de land- en tuinbouw en de industrie kampen merkelijk minder met angst en sombere gedachten.

Les parents seuls avec enfant: c'est la déprime

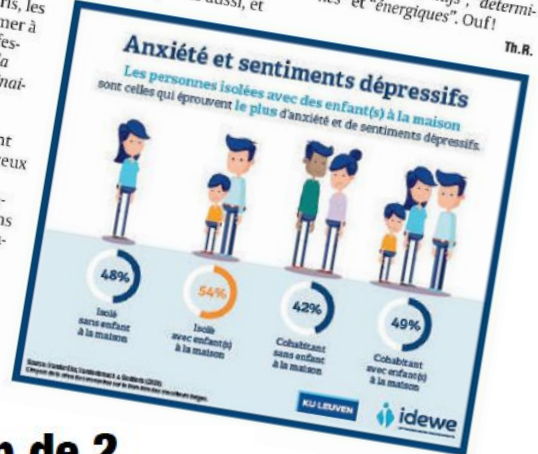
6615 travailleurs interrogés après 4 semaines de confinement. Le résultat n'est pas joyeux.

SANTÉ MENTALE

Comment se porte la santé mentale des travailleurs? Mal, selon une étude conjointe réalisée par l'Idewe et de l'université de Louvain auprès de 6615 Belges. Après quatre semaines de confinement, 48% des travailleurs menacent de dépression. **Les secteurs les plus touchés.** Impression d'être sous pression ou de ne pas faire face aux difficultés, sommeil heurteux conduisent à l'anxiété et à la déprime. Mais les Belges ne sont pas égaux selon le secteur dans lequel ils évoluent, selon l'Idewe, service de prévention et de protection au travail. Exemple: «56% des travailleurs des secteurs de soins et de l'alimentation souffrent de dépression et d'anxiété alors que dans le secteur de l'agriculture et de l'horticulture, ce pourcentage ne s'élève qu'à 39%». La peur d'être infecté par le Covid-19 joue un rôle, en l'occurrence, familial. Pour les parents qui télétravaillent, l'anxiété est aussi liée à la gestion des enfants. Résultat: «Les personnes seules avec enfant(s) à charge ressentent le plus souvent la dépression et l'anxiété (54%), talonnées par les person-

nes en couple avec enfant(s) (49%) et les personnes seules sans enfant (48%). Les couples sans enfant ont obtenu les meilleurs résultats (42%). Selon le Dr Lode Godderis, les parents veulent performer à la fois sur les plans professionnel et familial. Or, «la situation rend cette combinaison très complexe». **Ne pas travailler, c'est pire.** Les répercussions sont plus sévères encore pour ceux qui ont dû arrêter de travailler totalement: 49% rencontrent des problèmes dans leur fonctionnement journalier. La satisfaction du job épouse une courbe inverse, selon l'Idewe. «62% des personnes qui travaillent encore pleinement se disent satisfaites de leur travail. Cette satisfaction chute à 33% pour ceux qui sont

en chômage technique total.» **Et les émotions?** Les sondés sont «tendus» (52%) et «anxieux» (38%) mais aussi, et c'est positif selon l'Idewe, «vigilants», «attentifs», «détachés» et «énergiques». Ouf!

Nieuw onderzoek KULeuven: Bijna 1 op de 2 werkende Belgen kampt met angst en depressieve gevoelens

Vandaag om 09:01 door (odh) - [Print](#) - [Comigeer](#) (mailto:redactienbo@nieuwsblad.be?subject=Correctie%20-%20Nieuw%20onderzoek%20KULeuven%3A%20Bijna%201%20op%20de%202%20werkende%20Belgen%20kampt%20met%20angst%20en%20depressieve%20gevoelens%20&t

Themabeeld (FOTO: PHOTO NEWS)

De coronacrisis brengt niet alleen fysieke, maar ook een aantal niet te verwaarlozen gezondheidsklachten met zich mee

Take home messages

Besluit

1. Mentaal welzijn

- Lichte verbetering naargelang er meer versoepeld werd
- Essentiële sectoren, technisch werklozen en alleenstaanden als risicogroepen

2. Psychologische ervaringen

- Wisselende impact van crisis op verscheidene ervaringen
- Opvallend: minder eenzaamheid op T4

3. Hulpbronnen

- Hoger welzijn indien meer hulpbronnen
- Rol van werkgevers, leidinggevenden én werknemers
- Opletten voor dalende trend in ervaren informatie over coronaprocedures en sociale steun

Contact

KU LEUVEN

Tinne Vander Elst

Onderzoeker IDEWE, KU Leuven, VUB

Tinne.VanderElst@idewe.be

Sofie Vandebroeck

Onderzoeker IDEWE & KU Leuven

Sofie.Vandebroeck@idewe.be